

Torsdag 12. september 1946

VERDENS GANG

På frierføtter

Ingen som var vitne til forspillet til utenriksminister Byrnes store tale i Stuttgart siste fredag, behøver å være i tvil om at hensikten ikke bare var å redegjøre for USA's politikk i Tyskland. Talen var like meget et trekk i **Forspillet.** det storpolitiske spillet. Det tyder framfor alt tidspunktet på.

Utenriksminister Molotovs plutselige reise til Moskva forrige lørdag for å konferere med Stalin, hadde en merkbar effekt på atmosfæren i Paris. Den opphissete og irritable stemning som i de siste par ukene hadde hersket i Palais du Luxembourg, ble avløst av en mild, nesten forsonlig stemning. På lørdagens kommisjonsmøter gikk forhandlingene glatt unna, det var nesten ingen diskusjon og vedtakene var som regel enstemmige. Pressefolkene så på hverandre og skjønte mindre og mindre. Men det ble jo snart klart at forandringene ikke skyldtes så meget en ny fordragelighetens ånd, som en alminnelig usikkerhet over hva Molotovs plutselige avreise kunne innebære. Man var stort sett henvisst til gjetninger. Og dessuten etter 7 ukers fravær var det jo ikke så underlig at Molotov ville ta seg en tur hjem.

Et par dager senere begynte en febrilsk virksomhet i den amerikanske leir. Avisene (de amerikanske avisers europeiske utgaver) slo stort opp meldinger om at Byrnes skulle til Tyskland og holde en viktig tale. New York Herald Tribune's europeiske utgave, som kommer ut i Paris, begynte på en artikkelserie om russernes virksomhet i Tyskland, særlig deres aneksjon av tyske fabrikker, kidnapping av tysk ungdom som ble anbrakt i kommunistiske oppdragelsesanstalter, løslatelse av nazistiske ungdomsførere fra og deres gjeninnsettelse i de nye ungdomsorganisasjoner, osv. Kort sagt alt ble gjort for å skape den gunstigste mulige bakgrunn for Byrnes store tale. Det var åpenbart at nå skulle oppmerksomheten konsentreres om det aller viktigste punkt i det russisk-amerikanske forholdet, Tyskland.

Så kom det i og for seg ganske sensasjonelle møtet i utenriksministerrådet, hvor Visjinsky i Molotovs fravær representerte Sovjet-Samveldet. Det var her russerne kom med forslaget om en «**Sensasjon**»-ten å utsette FN's generalforsamling den 23. september, eller forlegge den til Paris eller Geneve. — Dette siste ble av en rekke aviser betegnet som Pariskonferansens største sensasjon til dato. Det er ikke mer enn 3/4 år siden russerne

med nebb og klør satte seg imot tanken på å plasere det nye FN i Folkeforbundets gamle by, det Folkeforbundet som ekskluderte Sovjet-Samveldet i 1939 under den finsk-russiske krigen. Få ting uttrykker bedre den endring som er skjedd i forholdet mellom U. S. A. og Sovjet.

Men Visjinsky gjorde en ting til, som også var oppsiktsvekkende. Han lot tilflytte offentligheten en opplysning om at Molotov på tilbakeveien skulle konferere med general Sokolovskij, den russiske øverstbefalende i Tyskland. Russerne er alltid ellers tause som graven, når det gjelder deres bevegelser. Hvorom alt er, den oppfatning festnet seg at Tyskland hadde vært et av hovedemnene for Molotovs og Stalins overlegninger.

I denne situasjon er det altså at Byrnes finner tidspunktet inne til å henvende seg direkte til tyskerne for å fastslå U. S.

Vestens alternativ. A s politikk. De skal få vite hva de har å holde seg til. De skal få vite hvilket alternativ som bys dem fra amerikansk side. Og fra britiske side med, ettersom Bevin på forhånd hadde erklært seg enig i Byrnes' tale.

Dette betyr at bellingen om tyskernes gunst er begynt for alvor. En forstår godt at Byrnes tale «varmet de tyske hjerter», som en tysk avis skrev. Den situasjon er nå oppstått, som alle tyskere har håpet på siden verden styrtet sammen for dem. Det som Hitler drømte om å kunne oppnå under krigen, nemlig å splitte de allierte, er blitt en realitet nå. Riktignok kom den for sent til å redde Det tredje rike, men som utgangspunkt for en framtidig tysk politikk, kan dens verdi overhodet ikke overvurderes.

H. E.

INSTITUTT FOR NORSK-OKKUPASJONSHISTORIE